

Asia: VN/13501/2025

Lausuntopyyntö kuntien peruspalvelujen valtionosuuden 75 miljoonan euron vähennyksen kohdistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pukkilan näkökulmasta esityksen tavoite julkisen talouden sopeuttamiseksi on ymmärrettävä, mutta esitetty toteutustapa ei ole oikeudenmukainen erityisesti pienten, harvaan asuttujen ja jo nyt taloudellisesti ahtaalla olevien kuntien kannalta.

1. Pienet, harvaan asutut kunnat kärsivät suhteellisesti eniten

Pukkilan valtionosuusasema on ollut useana vuonna negatiivinen, mikä on pakottanut kunnan sopeuttamaan toimintojaan ja priorisoimaan palveluita kriittisesti ja vaativan nopeasti.

Lakiesityksen mukainen vähennys kohdistuu suhteellisesti raskaammin kuntiin, joilla ei ole suurten kuntien mittakaavaetuja tai laajaa veropohjaa. Lakisääteisten peruspalvelujen kiinteät kustannukset ovat pienissä kunnissa väistämättä korkeammat asukasta kohden, eikä toimintaa voida sopeuttaa samassa mittakaavassa kuin suurissa kunnissa.

2. Valtionosuudet ovat peruspalveluiden rahoitusta, ei vapaata rahaa

Valtionosuusleikkaus kohdistuu suoraan lakisääteisten palvelujen rahoittamiseen. Pukkilassa – kuten muissakin pienissä kunnissa – on jo toteutettu merkittäviä sopeutustoimia. Uusi leikkaus johtaisi väistämättä palvelutason heikkenemiseen tai kunnallisveron nostopaineeseen. Veroprosenttimme on tällä hetkellä 9,9 %, mikä on jo huomattavasti yli valtakunnallisen keskiarvon suhteessa jäljellä olevaan liikkumavaraan.

3. Yhteys vuoden 2027 valtionosuusjärjestelmän uudistukseen

Vuonna 2027 voimaan tuleva valtionosuusjärjestelmän uudistus sisältää useita muutoksia, jotka pienentävät Pukkilan rahoituspohjaa (mm. asukastiheyteen perustuvan valtionosuuden poistaminen ja tasauserien muutokset). Ennakollinen laskelma osoittaa noin 10 % lisämenetyksriskin. On kohtuutonta toteuttaa ennen uudistusta pysyvä vähennys, joka ei ota huomioon jo tulossa olevia merkittäviä rahoitusmuutoksia. On välttämätöntä, että vuoden 2026 vähennysmalli ja vuoden 2027 uudistus sovitetaan yhteen niin, ettei yksittäisiä kuntia rangaista kaksinkertaisesti.

4. Kokonaisvaikutusten arviointi puuttuu

Viime vuosina kuntien vastuulle on siirretty uusia tehtäviä – kuten työllisyydenhoidon järjestäminen ja kasvava osuus työttömyyden kustannuksista – ilman täysimääräistä rahoitusta. Samanaikaisesti on vireillä säädöksiä, jotka lisäävät erityisesti pienten kuntien hallinnollista ja taloudellista kuormitusta. Valtionosuusuudistuksia ja -leikkauksia ei voi tarkastella irrallaan näistä muutoksista.

5. Lausuntoajan ajoitus

Esityksen lausuntoaika sijoittuu osin kuntien kesälomakaudelle, mikä

rajoittaa valmistelu- ja päätöksentekomahdollisuuksia. Näin merkittävässä asiassa valmistelulle tulisi varata riittävä ja paremmin ajoitettu lausuntoaika.

Pukkilan kunta katsoo, että esitettyä vähennystä ei tule toteuttaa esitetyllä tavalla. Valtionosuuksien leikkaukset johtavat väistämättä verojen kiristymiseen tai palveluiden heikentämiseen. Tämä kehitys on omiaan lisäämään kuntien välistä eriarvoisuutta ja on ristiriidassa alueellisen tasa-arvon tavoitteiden kanssa. Pukkilan kunta esittää, että ehdotettua väliaikaista valtionosuusleikkauksia ei tule toteuteta. Vaihtoehtoisesti, jos se toteutetaan, niin leikkaukset tulee toteuttaa tavalla, jossa kuntia ei valtion toimesta ajeta ahdinkoon ja leikkausten tulee perustua asukaskohtaiseen euromäärään tai muuhun malliin, jossa huomioidaan:

- kuntien taloudellinen kantokyky ja nykyiset valtionosuudet (erityishuomio negatiivisten osuuksien kuntiin)
 - valtionosuuksien merkitys talouden tasapainolle ja kestävälle talouden tasapainottamiselle
- pienien ja harvaan asuttujen kuntien erityispiirteet ja kustannusrakenne

Samalla tulee varmistaa, että vuoden 2026 vähennys ja vuoden 2027 valtionosuusjärjestelmän uudistus muodostavat yhdenmukaisen ja oikeudenmukaisen kokonaisuuden, joka ei syvennä alueellista eriarvoisuutta tai heikennä peruspalvelujen saatavuutta, saati rankaise kuntia "kaksinkertaisesti".

Helander Katarina
Pukkilan kunta - Kunnanhallitus